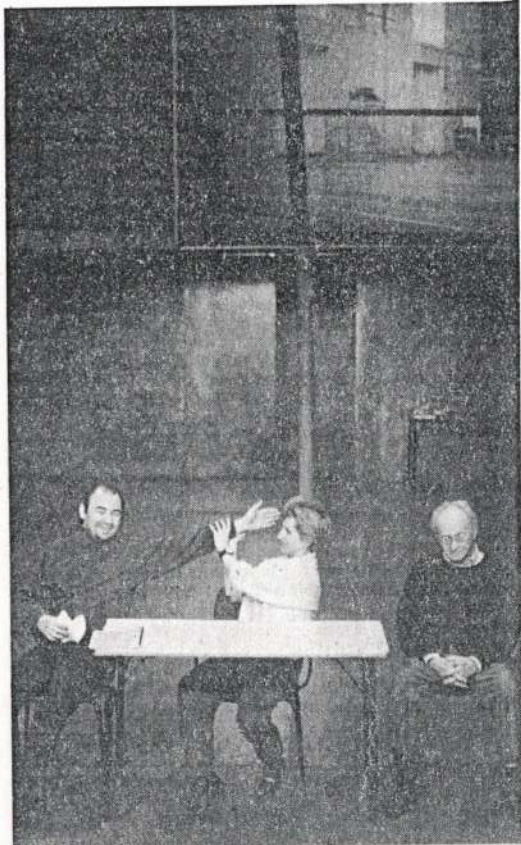

De Morgen 21/1/92

'De Opdracht' van Heiner Müller in het Kaaitheater DE WELLUST VAN VERTWIJFELING

De tijd is nu. De speelruimte is de repetitieve ruimte. Een tafeltje en drie stoelen. Drie acteurs in hun dagelijkse pak. Een groot videoscherm laat de ruimte nog een keer zien. Repetitie van de revolutie. Autopsie van het verraad. Registratie van de geschiedenis. Jan Ritsema registreert.

Op de band zingt Pavarotti een stroperig Italiaans liedje. We worden uitgenodigd om mee te luisteren, net zo ontspannen als de acteurs. De tijd is nu. De revolutie is gerekeerd. Vertwijfeld verlustigt men zich aan zijn triviale burgerlijkheid. Dan begint de voorstelling. Ontspannen, lacherig, licht. De grimmigheid moet nog volgen. De tijd is na de verraden revolutie. De tijd is nu. De acteurs, Bea Rouffart, Dries Wieme, Dirk Roofthoof, doen geen moeite om een rol te spelen, maken weinig gebaren. Als ze die maken, als ze opstaan, rondlopen, een dialoog voeren, toch een stukje toneel spelen, is dat allemaal vanzelfsprekend organisch en van een niet merkbare maar wel zeer voelbare spanning. Het gevolg is een grote helderheid en begrijpelijkheid van deze prachtige en verschrikkelijke maar duister en moeilijk ogende tekst. Ik realiseer me dat dat moeilijke in alle voorstellingen die ik van De

'De Opdracht': het teater van de revolutie. (Foto Herman Sorgeloos)

Opdracht heb gezien altijd al te wijten was aan te veel spel, te veel personage, te veel stoffering. Hier gebeurt dat niet en het is perfect zo.

Het videoscherm helpt. De toneelvoorstelling, die er wel en niet één is, wordt gedubbeld door de documentaire van zichzelf, van de geschiedenis, van de mens in die geschiedenis. Acteurs handelen en praten gelijktijdig op het toneel en op het scherm. Soms is er een close-up van de ene terwijl een ander praat. Soms wordt het beeld op een veelbetekenende expressie stilgezet. Uitroepkens. Meditatiepunten.

Vertelling

Het mooie en grijpende aan deze voorstelling is: Müller wordt niet gespeeld maar *verteld* en daardoor op de schokkendst denkbare manier begrepen. De teatertekens zijn klein, bescheiden, een enkele keer zeer teatraal, maar ze doen altijd altijd terzake. Ze stimuleren het denken over tekst en personages, maken door vertrouwde de concentratie van de toeschouwer mogelijk. Revolutie, verraad, bronstigheid, liefde, dood: ze zijn teater in het teater. Dat levert diverse hoogstandjes op: de scène Robespierre-Danton, het verhaal van de man in de lift. Voor het eerst zie ik dat rare verhaal, dat los lijkt te staan van de rest van de tekst, niet apart behandeld maar op dezelfde manier als de rest van de tekst.

Voor het eerst begrijp ik dat dat verhaal niet zo raar is, dat het er

absoluut bijhoort omdat het even goed over slavernij, opstand en bevrijding gaat. En even hopeloos. Want als de revolutie een hoer is, dan is de vijheid dat niet minder. Na de slotwoorden zet Roofthoof opnieuw de muziek van Pavarotti aan en verdwijnt in een hokje. Het videoscherm toont hem op een toilet, waar hij onverstaanbaar voor zich uit zit te praten, blijkbaar flarden uit de tekst herkauwt. Rouffart volgt hem, gaat op zijn knieën zitten, er wordt gevrijd. Wieme blijft eenzaam achter aan zijn tafeltje. Dit is een schitterende vondst, die terugverwijst naar het begin van de voorstelling, naar citoyen Antoine, die tegenover een boodschapper ontken oit 'de opdracht' gegeven te hebben en vervolgens tussen de dijen van zijn lief duikelt.

Wanneer Roofthoof en Rouffart het toilet verlaten en weer op het toneel komen vallen ze dood. Alleen Wieme overleeft, de beroepsrevolutionair. De geschiedenis kan herbeginnen. Einde van een eenvoudige maar beklemmende, grijpende, heldere, prachtige voorstelling van een schitterend stuk, geregisseerd met de stimulerende *zorgeloosheid*, die in Müllers tekst het ongelof aan elke revolutie symboliseert. Na *Wittgenstein Incorporated* en *Het Trio in Mi Bemol* is *De Opdracht* opnieuw een Ritsema *hors d'âge*.

Wim Van Gansbeke
Kaaitheater, 'De Opdracht'. Brussel Studio Kaaitheater, O.L.V. van Vaakstraat, 18 januari, 21 tot en met 25 januari, 28 tot en met 31 januari en 1 februari; Leuven, Stuc, 25-26 februari; Antwerpen, Monty, 4 tot en met 7 maart. Overal 20.30 uur.

KULTUUR 'De Opdracht'

Het Kaaitheater brengt 'De Opdracht' van Heiner Müller, in een regie van Jan Ritsema. Volgens onze recensent een uitstekende, heldere opvoering van een schitterend, moeilijk stuk. Pagina 12.